

Oponentský posudek na bakalářskou práci Ester Šebestové *Dívka v plamenech: hrdinka Hunger Games a její síla*

Předloženou práci doporučuji vrátit k přepracování. Důvodem je celkově selhávající zakotvení ve vybrané metodologii a následná absence relevantních výsledků.

V teoretické části tkví problém už v příliš velké ctižádosti práce. Hodlá-li se autorka "nejprve věnovat kategorii genderu, potom literární vědě a konkrétněji feministické literární kritice, žánrovému zařazení a vymezení Hunger Games a krátce i romantické lásce v literatuře" (S. 5), pak nutně musí na ploše zhruba tří desítek stran selhat. Následné shrnutí kategorie a teorie genderu je pak nutně nejen nepřipustně vágní, ale rovněž vnitřně rozporné.

Stručně řečeno, autorka sestavuje obraz striktně bipolárního světa, ve kterém nad utlačovanou a stereotypizovanou ženou dominuje bílý, heterosexuální a výrazně maskulinní muž (S. 6-8, 14). Pakliže se ale podíváme na zdroje, ze kterých autorka toto vidění *současného* světa přebírá (nezapomeňme, že se věnuje trilogii vydané mezi léty 2008-2010 v U.S.A.), dostaneme se ke zcela nesourodé koláži rozprostřené do několika dekád a odlišných kultur (Simone de Beauvoir - Pierre Bourdieu - Judith Fetterley - Germaine Greer - Hana Havelková & Libora Oates-Indruchová).

Jinými slovy, postavení ženy ve Francii 50. let bylo jiné, než postavení ženy v Československu 70. let a americké ženy let devadesátých. Autorka nicméně mezi zdroji nijak nerozlišuje, což je zásadní chyba; autorka tak neprokázala schopnost kritické práce se zdroji a její obraz chronického genderového rozdělení společnosti je de facto teoretickou halucinací, která se nezodpovídá žádné konkrétní společnosti, generaci, místu a času. Totéž se týká části věnované literární kritice, zejména na S. 12 autorka vykresluje literární kritiku jako takřka propagandistickou disciplínu, nemluvě o rozporech, kdy literární kritika na jedné straně nemá normativní charakter, na straně druhé nepřipouští zpochybnění patriarchálního řádu.

Pominu detaily jako je například prohlášení, že "že sex je spojován [s láskou] od 70. let století dvacátého (Možný, 2008)" (S. 22), proti čemuž by se ohradil už Homér. Klíčovým problémem je, že autorka aplikuje stereotypní a nanejvýš zjednodušující rozlišení mužského a ženského světa či kvalit na hrdinku a znemožňuje tak její analýzu prostřednictvím avizovaného "close reading" či "vzdorného čtení". Autorka naopak postupuje nanejvýš nevzdorně; klíčuje postavu dle "maskulinních" vlastností (nepřátelskost, praktičnost) či "znaků ženskosti" (emocionalita, kromě jiného) a následně nutně dochází k tomu, že postava hlavní hrdinky je stejně tak "mužská", jako "ženská", čímž nevědomky potvrzuje kritizovaný stereotyp obou kategorií (silný praktický lovec vs. emocionální mateřská žena).

Toto je tedy klíčové teoretické selhání práce, neboť genderově kritické "vzdorné" čtení - a to i dle autorů, které autorka eseje cituje - vyžaduje naopak vymknutí se genderově stereotypní klasifikaci jako takové. Autorka však hlavní hrdinku de facto stereotypizuje a klasifikuje na základě zjednodušeného patriarchálního modelu, kterýžto fakt maskuje proklamací, že se hrdinka vymyká jednoznačnému zařazení, popřípadě se vymyká klasifikaci ženských vědeckofantastických hrdinek z pera Cluta a Nichollse (což jsou, mimochodem, muži, srovnej se S. 12). Cíl autorky, tedy analyzovat "sílu" hlavní hrdinky na základě genderově kritického a především skutečně *ženského* čtení *ženské* hrdinky, tak nutně zůstává nenaplněn (např. S. 24, 26, 31, závěry na S. 37, srovnej se S. 14).

Praktická část je nadto pouhým rozšířeným převyprávěním děje; jakákoliv vlastní analýza motivu síly či jiných specifik hlavní hrdinky chybí. Ostatně taková analýza by vyžadovala buďto srovnávací studii spojenou s motivickou analýzou (porovnání širšího segmentu současné literatury pro dospívající či porovnání motivicky příbuzných děl napříč časem), nebo kritickou reflexi reakcí vybrané čtenářské obce (viz odkaz na S. 26).

Otázkou pochopitelně zůstává, zda-li je "síla" v trilogii *Hunger Games* vůbec přítomna jako nosný literárně-kriticky analyzovatelný motiv, a sám za sebe se domnívám, že nikoliv (jinými slovy skutečnost, že hlavní hrdinka nepochybně silná je, ještě neznamená, že síla je takovým motivem). Poněkud matoucí je v tomto ohledu dvojí zdůraznění "realističnosti" postavy hlavní hrdinky (S. 24,

54); podstatou analýzy nemůže být spekulace, *odkud* síla hlavní hrdinky pramení - jedná o *literární* postavu, jejíž motivická textura cele splývá s textem - nicméně namísto důkladné analýzy textu autorka de facto fabuluje lidské pozadí hrdinky na základě vybraných momentů příběhu.

Vzhledem k masivnímu úspěchu trilogie a osobnímu vztahu autorky k danému dílu proto doporučuji přepracovat bakalářskou esej jedním z výše zmíněných postupů, zvláště pak identifikace čtenářek s hlavní hrdinkou a vliv na genderové sebeurčení by bylo zajímavým a na bakalářské úrovni snadno zpracovatelným tématem.

Florence, 5. července
Ondřej Váša